

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

Established: 1962

A⁺⁺ Accredited by NAAC (2021) With CGPA 3.52

New Syllabus For
Bachelor of Arts [B. A. in SANSKRIT]
UNDER

Faculty of Humanities

B. A. Part - II (Semester - III and -IV)

STRUCTURE AND SYLLABUS IN ACCORDANCE WITH

NATIONAL EDUCATION POLICY - 2020

HAVING CHOICE BASED CREDIT SYSTEM

WITH MULTIPLE ENTRY AND MULTIPLE EXIT OPTIONS

(TO BE IMPLEMENTED FROM ACADEMIC YEAR 2025-26 ONWARDS)

INDEX

Sr. No.	CONTENT	Page No
1	PREAMBLE	03
2	PROGRAMME LEARNING OUTCOMES (Po's)	03
3	DURATION	03
4	ELIGIBILITY	03
5	MEDIUM OF INSTRUCTION	03
6	EXAMINATION PATTERN (Aannexure-I)	03
7	STRUCTURE OF PROGRAMME (Aannexure-II)	04
8	COURSE CODE TABLE	05
9	EQUIVALENCE OF THE PAPERS	06
10	DETERMINATION OF CGPA, GRADING AND DECLARATION OF RESULTS	07
11	NATURE OF QUESTION PAPER AND SCHEME OF MARKING	08
12	SYLLABUS Semester-III	09
13	SYLLABUS Semester-IV	25
14	Annexure-I	37
15	Annexure-II	38-39

1. PREAMBLE:

Sanskrit language is unique identity of our country 'Bharat'. This is the language of our ancient knowledge. This is the language which has served us with prosperity and progress for generation in the past before invasions of foreigners. As we are ruled by others, we Mold us with invaders' cultures and their demands. This is the reason for which Sanskrit is given less importance in our education system. But with changing education policy Indian Knowledge System Sanskrit is gaining an attention of academicians and thereby Sanskrit is again springing up in the higher education. This change may generate curiosity in young minds about our traditional treasure of knowledge. The whole attempt in making this syllabus to nurture young minds with the preview of ancient knowledge and liberal thinking about self-upliftment in Sanskrit.

2. PROGRAMME LEARNING OUTCOMES (POS)

- To introduce students with Ancient Indian Knowledge in Sanskrit language.
- To initiate the thinking process and curiosity about ancient knowledge in the minds of the students.
- To give them idea of knowledge of self and selflessness which is the base of Indian knowledge system.
- To make them aware about self and surrounding.
- To motivate them for selfless service of surrounding.

3. DURATION:

The Bachelor of Arts in **B. A.** programme shall be A FULL TIME COURSE OF 3/4 YEARS – 6/8 SEMESTERS DURATION with 22 Credits per Semester. (Total Credits = 132/176)

4. ELIGIBILITY:

As per the rules and regulation of Shivaji University, Kolhapur.

5. MEDIUM OF INSTRUCTION:

The medium of instruction shall be ENGLISH or MARATHI. The students will have AN OPTION TO WRITE ANSWER-SCRIPTS IN ENGLISH OR MARATHI. (EXCEPT LANGUAGES)

6. EXAMINATION PATTERN:

The pattern of examination will be Semester End Examination with Internal Assessment/Evaluation. **NOTE: Separate passing is mandatory for both, Semester End Examination and Internal Evaluation/Assessment. (Annexure-I)**

7. STRUCTURE OF PROGRAMME:

Credit Distribution Structure for B.A. I in SANSKRIT with Multiple Entry and Exit Options.

COURSE CATEGORY	ABBREVIATION (Only 2 Letters)	DESCRIPTION
MAJOR	Mandatory (MM)	Major – Mandatory Course
	Elective (ME)	Major – Elective Course
MINOR	Minor (MN)	Minor - Course
IDC/MDC/ GEC/OE	IDC (ID)	Interdisciplinary Course
	MDC (MD)	Multi Disciplinary Course
	GEC (GE)	General Elective Course
	OE (OE)	Open Elective Course (Generic Course not from Major or Minor Category)
VSC/SEC	VSC (VS)	Vocational Skill Course
	SEC (SE)	Skill Enhancement Course
AEC/VEC/IKS	AEC (AE)	Ability Enhancement Course
	VEC (VA)	Value Education Course
	IKS (IK)	Indian Knowledge System
OJT/FP/CEP/CC/RP	OJT (OJ)	On Job Training
	FP (FP)	Field Project
	CEP (CE)	Community Engagement Project
	CC (CC)	Co-curricular Course
	RP (RP)	Research Project

8) Course Code Table:

B) Second Year Bachelor of Arts (B.A. – II) (UG DIPLOMA):

YEAR:	B.A. - II
SEMESTER:	III and IV
LEVEL:	5.0
TOTAL CREDITS	22 + 22 = 44
DEGREE AWARDED:	UG DIPLOMA (AFTER 88 CREDITS IN TOTAL)

B - I) B.A. - II: SEMESTER - III (TOTAL CREDITS - 22): (Note: Put ‘—’ wherever ‘Not Applicable’)

COURSE CATEGORY		COURSE NAME	COURSE CODE	CREDITS
MAJOR	SANSKRIT	संस्कृत-नाट्यावलोकनम्	BAU0325MML305C03	4
	SANSKRIT	गीतोक्त-आत्मसंयमनम्	BAU0325MML305C04	4
MINOR	SANSKRIT	गीतोक्त-आत्मसंयमनम्	BAU0325MNL305C01	4
OE	SANSKRIT	संस्कृत-मराठी ऋणानुबंध (भाग-१)	BAU0325OEL305C03	2
VSC	SANSKRIT	योगारोग्यम् (भाग-१)	BAU0325VSL305C01	2
SEC	SANSKRIT	संस्कृत-कथाकथनम्	BAU0325SEL305C01	2
IKS	SANSKRIT	भारतीय विज्ञान परंपरा	BAU0325IKL305C01	2
AEC		AEC Offered by BOS English		2
CREDITS FOR B. A. - I, SEM - III:				22

B - 2) B.A. - II: SEMESTER - IV (TOTAL CREDITS - 22): (Note: Put ‘—’ wherever ‘Not Applicable’)

COURSE CATEGORY		COURSE NAME	COURSE CODE	CREDITS
MAJOR	SANSKRIT	काव्यशास्त्र-परिचयः	BAU0325MML305D05	4
	SANSKRIT	नीतिवाङ्मयम्	BAU0325MML305D06	4
MINOR	SANSKRIT	नीतिवाङ्मयम्	BAU0325MNL305D02	4
OE	SANSKRIT	संस्कृत-मराठी ऋणानुबंध (भाग-२)	BAU0325OEL305D04	2
VSC	SANSKRIT	योगारोग्यम् (भाग-२)	BAU0325VSL305D02	2
SEC	SANSKRIT(Major)	अभिनय-नृत्यसंगीतम्	BAU0325SEL305D02	2
AEC		AEC Offered by BOS English		2
VEC		Environmental Studies		2
CREDITS FOR B. A. - II, SEM - IV:				22
CREDITS FOR B. A. II, SEM III AND IV:				22 + 22 = 44
CREDITS FOR B.A. – I (SEM I AND II) + B. A. II (SEM III AND IV):				44 + 44 = 88

FOR EXIT OPTION AT B.A. - II:

If student wants to ‘EXIT’ after completion of B.A. II (SEM III and IV), he/she must acquire 04 credits through SUMMER INTERNSHIP of 4 weeks (120 hours) and submit the report. After verification by concerned authority he/she will be awarded the UG DIPLOMA. This Certificate is a prerequisite for admission or ‘ENTRY’ in Third Year B. A. degree course.

The Nature of SUMMER INTERNSHIP:

9. EQUIVALENCE OF THE PAPERS AND COURSES:

Important Note: Under NEP, Equivalence will be given on the basis of Credits acquired at each Year and Not on the basis of Course/Subject. For Example, if student acquires 44 credits or Minimum required Credits prescribed in First Year of B.A., he or she will be eligible for B.A. II and can take admission for any course irrespective of his/her courses (Major or Minor) at B.A. I.

Equivalence: B. A. II Sem- III and IV

(Note: Add 'rows' as per course requirement and kindly apply proper course codes. The 'Papers' are considered as 'Course' in New Scheme.)

Sem No.	Paper Code	Title of Old Paper	Credit	Sem No.	Course Code	Title of New Course	Credit
III	90829	संस्कृत नाट्यदर्पण	04	III	BAU0325MML305C03	संस्कृत-नाट्यावलोकनम्	04
III	90830	गीताधीन व्यक्तिमत्त्व विकास	04	III	BAU0325MML305C04	गीतोक्त-आत्मसंयमनम्	04
III				III	BAU0325MNL305C01	गीतोक्त-आत्मसंयमनम्	04
III				III	BAU0325OEL305C03	संस्कृत-मराठी ऋणानुबंध (भाग-१)	02
III				III	BAU0325VSL305C01	योगारोग्यम् (भाग-१)	02
III				III	BAU0325SEL305C01	संस्कृत-कथाकथनम्	02
III				III	BAU0325IKL305C01	भारतीय विज्ञान परंपरा	02
IV	93480	साहित्य समीक्षा	04	IV	BAU0325MML305D05	काव्यशास्त्र-परिचयः	04
IV	93481	नीति साहित्य	04	IV	BAU0325MML305D06	नीतिवाङ्मयम्	04
IV				IV	BAU0325MNL305D02	नीतिवाङ्मयम्	04
IV				IV	BAU0325OEL305D04	संस्कृत-मराठी ऋणानुबंध (भाग-२)	02
IV				IV	BAU0325VSL305D02	योगारोग्यम् (भाग-२)	02
IV				IV	BAU0325SEL305D02	अभिनय-नृत्यसंगीतम्	02

10. Determination of CGPA, Grading and declaration of results:

Shivaji University has adopted 10-point Grading System as follows:

In each semester, marks obtained in each course (Paper) are converted to grade points: ○ If the total marks of course are 100 and passing criteria is 35%, then use the following Table for the conversion.

If total marks of any of the course are different than 100 (e.g. 50) and passing criterion is 35%, then marks obtained are converted to marks out of 100 as below:

1. Gradation Chart:

Table

Marks Obtained	Numerical Grade (Grade Point)		CGPA	Letter Grade
Absent	0 (zero)		-	Ab: Absent
0 - 34	0 to 4		0.0 – 4.99	F: Fail
35 - 44	5		5.00 – 5.49	C: Average
45 - 54	6		5.50 – 6.49	B: Above Average
55 - 64	7		6.50 – 7.49	B+: Good
65 - 74	8		7.50 – 8.49	A: Very Good
75 - 84	9		8.50 – 9.49	A+: Excellent
85 - 100	10		9.50 – 10.0	O: Outstanding

Note:

1. Marks obtained ≥ 0.5 shall be rounded off to next higher digit.
2. The SGPA & CGPA shall be rounded off to 2 decimal points.
3. Marks obtained in 50 marks or 200 marks paper shall be converted to 100 marks.

Calculation of SGPA & CGPA

1. Semester Grade Point Average (SGPA)

$$SGPA = \frac{\sum (\text{Course credits} \times \text{Grade points obtained}) \text{ of a semester}}{\sum (\text{Course credits}) \text{ of respective semester}}$$

2. Cumulative Grade Point Average (CGPA)

$$CGPA = \frac{\sum (\text{Total credits of a semester} \times \text{SGPA of respective semester}) \text{ of all semesters}}{\sum (\text{Total course credits}) \text{ of all semesters}}$$

11. NATURE OF QUESTION PAPER AND SCHEME OF MARKING:

I) For all Undergraduate Programme (B.A.) and programme under the faculty of Humanities
written Examination (80) + Internal Assessment (20) = Total (100 Marks)

1) FOR LANGUAGES:

A) FOR FOUR CREDITS: Total Marks: 80 (Written)

Question No. 1: Multiple choice questions (10 MCQs) (02 marks each) 20 Marks

Question No. 2: Short Notes or Questions with Brief Answers (Any 2 out of 3) 20 Marks

Question No. 3: Long Question (Any One out of Two) 20 Marks

Question No. 4: Long Question (Any One out of Two) 20 Marks

Note: Question Paper should cover all the units in the syllabus.

B) FOR TWO CREDITS: Total Marks: 40

Question No. 1: Multiple choice questions (05 MCQs) (02 marks each) 10 Marks

Question No. 2: Short Notes or Questions with Brief Answers (Any One out of Two) 10 Marks

Question No. 3: Long Questions (Any One out of Two) 20 Marks

Note: Question Paper should cover all the units in the syllabus.

12. SYLLABUS

A) TEMPLATE FOR THEORY PAPERS:

B. A. II, SEMESTER – III

Course Category: SANSKRIT

Course Name: संस्कृत-नाट्यावलोकनम् | (भासविरचित स्वप्नवासवदत्तम्)

Course Number: MM03

Course Code: BAU0325MML305C03

Course Credits: 04

Marks: For 4 Credits: Semester End: 80 Internal Assessment: 20 Total Marks: 100

Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -

1. नाट्यशास्त्रातील रूपक वैशिष्ट्ये व रूपक प्रकारांचे ज्ञान करून देणे.
2. शूद्रक, कालिदास, हर्ष, विशाखदत्त इ. प्रसिद्ध नाटककार आणि त्यांची नाटके यांचा सामान्य परिचय करून देणे.
3. भासकृत स्वप्नवासवदत्तम् नाटकाचे सूक्ष्म अध्ययन करणे.
4. संवाद आणि अभिनय कौशल्यात पारंगत करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन-तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	रूपक:-सामान्य अध्ययन	१५	०१
२	सामान्य अध्ययन: प्रसिद्ध नाटककार आणि त्यांची नाटके (शूद्रक, कालिदास, हर्ष, विशाखदत्त)	१५	०१
३	भास-सामान्य परिचय, भासविरचित- स्वप्नवासवदत्तम्- स्थूल अध्ययन	१५	०१
४	स्वप्नवासवदत्तम्- भासविरचित- स्वप्नवासवदत्तम् - प्रथम अंक द्वितीय अंक, तृतीय अंक (सूक्ष्म अध्ययन)	१५	०१
एकूण		६०	०४

Course Learning Outcomes/ फलिते:

1. नाट्यशास्त्रातील रूपक वैशिष्ट्ये व रूपक प्रकारांचे ज्ञान होईल.
2. संस्कृत नाट्य साहित्याला सामान्यपणे जाणून घेण्यास सक्षम होतील.
3. नाटकात योजण्यात आलेले रस, छंद, अलंकार आणि व्याकरण यांचा सम्यक् बोध होईल.
4. संवाद आणि अभिनय कौशल्यात पारंगत होतील.

LIST FOR READING:

1. झा तरणीश, स्वप्नवासवदत्तम्, रामनारायण लाल बेनी माधव प्रकाशक, इलाहाबाद
2. दास जय कृष्ण गुप्त हरिदास, स्वप्नवासवदत्तम्, चौखम्बा संस्कृत सीरीज, वाराणसी
3. राय गंगासागर, संस्कृत के प्रमुख नाटककार और उनकी कृतियां, चौखम्बा भारती अकादमी, वाराणसी
4. विद्यालंकार जयपाल, स्वप्नवासवदत्तम्, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली
5. Kale M. R., Svapnvasavadattam, M. L. B. D., Delhi

LIST FOR REFERENCES:

1. कीथ ए. वी., संस्कृत नाटक उद्भव और विकास, साहित्य भंडार, मेरठ, २०१२
2. गैरोला वाचस्पति, संस्कृत साहित्य का इतिहास, गैरोला, चौखम्बा विद्याभवन वाराणसी,
3. जैन जय कुमार, नाट्य साहित्य का इतिहास और नाट्य सिद्धांत, साहित्य भंडार, मेरठ,
4. शर्मा उमाशंकर, संस्कृत साहित्य का इतिहास, चौखम्बा भारती अकादमी, वाराणसी, पुनर्मुद्रित
5. <https://youtu.be/8-jJv0Flps?si=EkHXdsmzP8GxLAg6>

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (१० उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण) २० गुण

प्रश्न - २. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे माध्यमभाषेत भाषांतर करा. (तीन पैकी दोन) २० गुण

(मोड्यूल ४ वर आधारित)

प्रश्न - ३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक) २० गुण

(१ व २ मोड्यूलसवर आधारित)

प्रश्न - ४. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक) २० गुण

(३ व ४ मोड्यूलसवर आधारित)

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

- टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: समूह उपक्रम / गट क्रियाकलाप २० गुण
- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

एकूण - १०० गुण

B. A. II, SEMESTER – III

Course Category: SANSKRIT

Course Name: गीतोक्त-आत्मसंयमनम् | (श्रीमद्भगवद्गीता)

Course Number: MM04

Course Code: BAU0325MML305C04

Course Credits: 04

Marks: For 4 Credits: Semester End: 80 Internal Assessment: 20 Total Marks: 100

Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -

1. श्रीमद्भगवद्गीतेचा सामान्य परिचय करून देणे.
2. श्रीमद्भगवद्गीतेतील कर्मयोग परंपरेनुसार व वैज्ञानिकदृष्ट्या जाणून घेणे.
3. श्रीमद्भगवद्गीतेतील नैतिक आणि कल्याणात्मक तत्वांच्या सहाय्याने आत्म-उत्कर्ष साधणे.
4. श्रीमद्भगवद्गीतेतील ज्ञानाद्वारे सृष्टिकल्याणार्थ भाव विकसित करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	श्रीमद्भगवद्गीता: सामान्य परिचय अध्याय तिसरा:- कर्मयोग (सूक्ष्म अध्ययन) (श्लोक क्रमांक: - ८, ९, १०, ११, १४, १५, २०, २१, २२, २३, २५, २६, ३४, ३५, ३७, ३८, ३९, ४०, ४१, ४२)	१५	०१
२	<u>बौद्धिक आणि भावनिक विकास -</u> इंद्रिय, मन, बुद्धी आणि आत्मा यांची श्रेणी (पदानुक्रम)- अ.०३ श्लो.४२, अ.१५ श्लो.०७ आत्म्याची भूमिका- अ.१५ श्लो. ०७, ०९ प्रकृतीचे उत्पादन म्हणून मन- अ.०७ श्लो.४ तीन गुणांचे गुणधर्म आणि त्यांचा मनावर होणारा परिणाम- अ.१३ श्लो. ५, ६, अ.१४ श्लो. ०५ ते ०८, ११ ते १३, अ. १४ श्लो. १७	१५	०१
३	<u>मनःसंयमन</u> गोंधळ आणि संघर्ष संघर्षाचे स्वरूप- अ.०१ श्लो.०१, ४५, अ.०४ श्लो १६, अ. ०२ श्लो. ०६, अज्ञान- अ. ०२ श्लो. ४१, इंद्रिय- अ.२ श्लो. ६०, मन- अ. ०२ श्लो. ६७, रजोगुण- अ.०३ श्लो. ३६ ते ३९, अ. १६ श्लो.२१	१५	०१

	मनाची कमजोरी- अ.२ श्लो.०३, अ.६ श्लो.०५ मनावर नियंत्रण ठेवण्याचे साधन- ध्यान- अडथळे/ अडचणी- अ.०६ श्लो. ३४, ३५ ध्यानप्रक्रिया- अ.०६ श्लो. ११ ते १४ संतुलितजीवन-अ.०३ श्लो. ०८, अ. १६ श्लो. १६,१७ आहारनियंत्रण- अ.१७ श्लो. ०८ ते १० शारीरिक आणि मानसिक शिस्त अ.१७ श्लो. १४ ते १९ अ.०६ श्लो. ३६ संघर्षनिराकरणसाधने- ज्ञानाचे महत्त्व- अ.०२ श्लो. ५२ अ.०४ श्लो. ३८ ते ३९, ४२ बुद्धीची स्पष्टता- अ.१८ श्लो. ३० ते ३२ निर्णय घेण्याची प्रक्रिया- अ.१८ श्लो. ६३ इंद्रिय-नियंत्रण- अ.०२ श्लो. ५९, ६४ कर्तृभावाची शरणागती- अ.१८ श्लो. १३ ते १६, अ.०५ श्लो. ०८, ०९ इच्छाशून्यता/ निरपेक्षता- अ.०२ श्लो. ४८, ५५, अ.०३ श्लो.२५		
४	<u>स्व-व्यवस्थापन, आत्म-निवेदन</u> निरहंकार -अ.०२ श्लो.०७ ४७, अ.०९ श्लो.२७, अ.०८ श्लो.०७, अ.११ श्लो. ५५ निरर्थक वादविवाद सोडून देणे- अ.०७ श्लो.२१, अ.०४ श्लो.११, अ.०९ श्लो.२६ नैतिक गुणांचे संपादन- अ.१२ श्लो.११, १३ ते १९	१५	०१
एकूण		६०	०४

Course Learning Outcomes/ फलिते:

1. श्रीमद्भगवद्गीतेचा सामान्य परिचय होईल.
2. श्रीमद्भगवद्गीतेतील कर्मयोग परंपरेनुसार व वैज्ञानिकदृष्ट्या जाणून घेतील.
3. श्रीमद्भगवद्गीतेतील नैतिक आणि कल्याणात्मक तत्वांच्या सहाय्याने आत्म-उत्कर्ष साधतील.
4. श्रीमद्भगवद्गीतेतील ज्ञानाद्वारे सृष्टिकल्याणार्थ भाव विकसित होईल.

LIST FOR READING:

1. गीयन्दका हरि कृष्णदास, श्रीमद्भगवद्गीता, गीता प्रेस, गोरखपुर, २००९
2. साधले शास्त्री गजानन शंभू, (सम्पा०) श्रीमद्भगवद्गीता, परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली, १९८५

LIST FOR REFERENCES:

1. तिवारी रामानंद, भारतीय दर्शन की भूमिका, भारती मंदिर, भरतपुर, १९५८
2. दासगुप्ता एस. एन. (अनु०), भारतीय दर्शन का इतिहास, (पांच भागों में), राजस्थान हिंदी ग्रंथ अकादमी, जयपुर, १९६९
3. मिश्र जगदीश चंद्र, भारतीय दर्शन, चौखंबा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, २०१०
4. राधाकृष्णन एस. (अनु०) गोभिल नंदकिशोर, भारतीय दर्शन, राजपाल एंड संस, दिल्ली, १९८९
5. शर्मा चंद्रधर, भारतीय दर्शन, आलोचन और अनुशीलन, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, २००४
6. हिरियनन्ना एम (अनु०), भारतीय दर्शन की रूपरेखा, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली १९६५
7. https://youtu.be/3mDthVFnVlg?si=CJfnhXUp15_f6Z7
8. <https://youtu.be/g4oEUP4Ztas?si=tccFNvEok2OcGw9A>

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (१० उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	२० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे माध्यमभाषेत भाषांतर करा. (तीन पैकी दोन)	२० गुण
(मोडयूल १ वर आधारित)	
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (सर्व मोडयूल्सवर आधारित)	२० गुण
प्रश्न -४. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (सर्व मोडयूल्सवर आधारित)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: समूह उपक्रम/ गट क्रियाकलाप २० गुण

एकूण - १०० गुण

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – III

Course Category: SANSKRIT

Course Name: गीतोक्त-आत्मसंयमनम् | (श्रीमद्भगवद्गीता)

Course Number: MN01

Course Code: BAU0325MNL305C01

Course Credits: 04

Marks: For 4 Credits: Semester End: 80 Internal Assessment: 20 Total Marks: 100

Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -

1. श्रीमद्भगवद्गीतेचा सामान्य परिचय करून देणे.
2. श्रीमद्भगवद्गीतेतील कर्मयोग परंपरेनुसार व वैज्ञानिकदृष्ट्या जाणून घेणे.
3. श्रीमद्भगवद्गीतेतील नैतिक आणि कल्याणात्मक तत्वांच्या सहाय्याने आत्म-उत्कर्ष साधणे.
4. श्रीमद्भगवद्गीतेतील ज्ञानाद्वारे सृष्टिकल्याणार्थ भाव विकसित करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	श्रीमद्भगवद्गीता: सामान्य परिचय अध्याय तिसरा:- कर्मयोग (सूक्ष्म अध्ययन) (श्लोक क्रमांक: - ८, ९, १०, ११, १४, १५, २०, २१, २२, २३, २५, २६, ३४, ३५, ३७, ३८, ३९, ४०, ४१, ४२)	१५	०१
२	बौद्धिक आणि भावनिक विकास - इंद्रिय, मन, बुद्धी आणि आत्मा यांची श्रेणी (पदानुक्रम)- अ.०३ श्लो.४२, अ.१५ श्लो.०७ आत्म्याची भूमिका- अ.१५ श्लो. ०७, ०९ प्रकृतीचे उत्पादन म्हणून मन- अ.०७ श्लो.४ तीन गुणांचे गुणधर्म आणि त्यांचा मनावर होणारा परिणाम- अ.१३ श्लो. ५, ६, अ.१४ श्लो. ०५ ते ०८, ११ ते १३, अ. १४ श्लो. १७	१५	०१
३	मनःसंयमन गोंधळ आणि संघर्ष संघर्षाचे स्वरूप- अ.०१ श्लो.०१, ४५, अ.०४ श्लो १६, अ. ०२ श्लो. ०६, अज्ञान- अ. ०२ श्लो. ४१, इंद्रिय- अ.२ श्लो. ६०, मन- अ. ०२ श्लो. ६७, रजोगुण- अ.०३ श्लो. ३६ ते ३९, अ. १६ श्लो.२१	१५	०१

	मनाची कमजोरी- अ.२ श्लो.०३, अ.६ श्लो.०५ मनावर नियंत्रण ठेवण्याचे साधन- ध्यान- अडथळे/ अडचणी- अ.०६ श्लो. ३४, ३५ ध्यानप्रक्रिया- अ.०६ श्लो. ११ ते १४ संतुलितजीवन-अ.०३ श्लो. ०८, अ. १६ श्लो. १६,१७ आहारनियंत्रण- अ.१७ श्लो. ०८ ते १० शारीरिक आणि मानसिक शिस्त अ.१७ श्लो. १४ ते १९ अ.०६ श्लो. ३६ संघर्षनिराकरणसाधने- ज्ञानाचे महत्त्व- अ.०२ श्लो. ५२ अ.०४ श्लो. ३८ ते ३९, ४२ बुद्धीची स्पष्टता- अ.१८ श्लो. ३० ते ३२ निर्णय घेण्याची प्रक्रिया- अ.१८ श्लो. ६३ इंद्रिय-नियंत्रण- अ.०२ श्लो. ५९, ६४ कर्तृभावाची शरणागती- अ.१८ श्लो. १३ ते १६, अ.०५ श्लो. ०८, ०९ इच्छाशून्यता/ निरपेक्षता- अ.०२ श्लो. ४८, ५५, अ.०३ श्लो.२५		
४	<u>स्व-व्यवस्थापन, आत्म-निवेदन</u> निरहंकार -अ.०२ श्लो.०७ ४७, अ.०९ श्लो.२७, अ.०८ श्लो.०७, अ.११ श्लो. ५५ निरर्थक वादविवाद सोडून देणे- अ.०७ श्लो.२१, अ.०४ श्लो.११, अ.०९ श्लो.२६ नैतिक गुणांचे संपादन- अ.१२ श्लो.११, १३ ते १९	१५	०१
एकूण		६०	०४

Course Learning Outcomes/ फलिते:

1. श्रीमद्भगवद्गीतेचा सामान्य परिचय होईल.
2. श्रीमद्भगवद्गीतेतील कर्मयोग परंपरेनुसार व वैज्ञानिकदृष्ट्या जाणून घेतील.
3. श्रीमद्भगवद्गीतेतील नैतिक आणि कल्याणात्मक तत्वांच्या सहाय्याने आत्म-उत्कर्ष साधतील.
4. श्रीमद्भगवद्गीतेतील ज्ञानाद्वारे सृष्टिकल्याणार्थ भाव विकसित होईल.

LIST FOR READING:

1. गोयन्दका हरि कृष्णदास, श्रीमद्भगवद्गीता, गीता प्रेस, गोरखपुर, २००९
2. साधले शास्त्री गजानन शंभू, (सम्पा०) श्रीमद्भगवद्गीता, परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली, १९८५

LIST FOR REFERENCES:

1. तिवारी रामानंद, भारतीय दर्शन की भूमिका, भारती मंदिर, भरतपुर, १९५८
2. दासगुप्ता एस. एन. (अनु), भारतीय दर्शन का इतिहास, (पांच भागों में), राजस्थान हिंदी ग्रंथ अकादमी, जयपुर, १९६९
3. मिश्र जगदीश चंद्र, भारतीय दर्शन, चौखंबा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, २०१०
4. राधाकृष्णन एस. (अनु०) गोभिल नंदकिशोर, भारतीय दर्शन, राजपाल एंड संस, दिल्ली, १९८९
5. शर्मा चंद्रधर, भारतीय दर्शन, आलोचन और अनुशीलन, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, २००४
6. हिरियनन्ना एम (अनु०), भारतीय दर्शन की रूपरेखा, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली १९६५
7. <https://youtu.be/g4oEUP4Ztas?si=tccFNvEok2OcGw9A>
8. https://youtu.be/3mDthVFnvlg?si=CJfnhXUp15_f-6Z7

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (१० उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	२० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे माध्यमभाषेत भाषांतर करा. (तीन पैकी दोन)	२० गुण
(मोडयूल १ वर आधारित)	
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (सर्व मोडयूल्सवर आधारित)	२० गुण
प्रश्न -४. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (सर्व मोडयूल्सवर आधारित)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: समूह उपक्रम/ गट क्रियाकलाप २० गुण

एकूण - १०० गुण

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – III**Course Category: SANSKRIT****Course Name: संस्कृत-मराठी ऋणानुबंध (भाग-१)****Course Number: OE03****Course Code: BAU0325OEL305C03****Course Credits: 02****Marks: For 2 Credits: Semester End: 40 Internal Assessment: 10 Total Marks: 50****Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -**

1. भारतीय भाषाशास्त्राचा सामान्य परिचय करून देणे.
2. तत्सम शब्द, तद्भव शब्द, संस्कृत-न्याय यांचा परिचय करून देणे.
3. तत्सम शब्द, तद्भव शब्द, संस्कृत-न्याय यांचे महत्त्व स्पष्ट करणे.
4. तत्सम शब्द, तद्भव शब्द, संस्कृत-न्याय यांची उपयुक्तता स्पष्ट करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	भारतीय भाषाशास्त्र:- सामान्य परिचय, तत्सम शब्द (२०),	१५	०१
२	तद्भव शब्द (२०), संस्कृत-न्याय (२०)	१५	०१
एकूण		३०	०२

Course Learning Outcomes/ फलिते

1. भारतीय भाषाशास्त्राचा सामान्य परिचय करून देतील.
2. तत्सम शब्द, तद्भव शब्द, संस्कृत-न्याय यांचा परिचय करून देतील.
3. तत्सम शब्द, तद्भव शब्द, संस्कृत-न्याय यांचे महत्त्व स्पष्ट करतील.
4. तत्सम शब्द, तद्भव शब्द, संस्कृत-न्याय यांचा जीवनात वापर करतील.

LIST FOR READING:

1. धर्माधिकारी भाऊ, मराठी भाषेची संस्कृत लेणी, पुणे विद्यार्थी गृह प्रकाशन, पुणे ३०
2. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, संस्कृत-मराठी ऋणानुबंध, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

LIST FOR REFERENCES:

1. कानिटकर रा. प्र., ५०१ संस्कृत सुभाषित रत्नावली, बुक हंगामा सृजन ड्रीम प्रा. लि.
2. दातार अशोक दत्तात्रेय, लेणी मराठीत (संस्कृत श्लोक), सुकृत प्रकाशन,
3. दातार अशोक दत्तात्रेय, लेणी मराठी संस्कृत गाणी, सुकृत प्रकाशन,

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (०५ उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	१० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही एकावर टीप लिहा. (दोनपैकी एक)	१० गुण
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: समूह उपक्रम/ गट क्रियाकलाप	१० गुण
--	--------

एकूण - ५० गुण

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – III**Course Category: SANSKRIT****Course Name: योगारोग्यम् (भाग-१) |****Course Number: VS01****Course Code: BAU0325VSL305C01****Course Credits: 02****Marks: For 2 Credits: Semester End: 40 Internal Assessment: 10 Total Marks: 50****Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -**

1. भारतीय योग याचा सामान्य परिचय करून देणे.
2. शिथिलीकरण व्यायाम, प्राणायाम, मुद्रा, यांचा परिचय करून देणे.
3. शिथिलीकरण व्यायाम, प्राणायाम, मुद्रा, यांचे महत्त्व स्पष्ट करणे.
4. शिथिलीकरण व्यायाम, प्राणायाम, मुद्रा, यांची उपयुक्तता स्पष्ट करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	योग:- सामान्य परिचय	१५	०१
२	शिथिलीकरण व्यायाम, प्राणायाम, नाडीशुद्धी	१५	०१
एकूण		३०	०२

Course Learning Outcomes / फलिते

1. भारतीय योग याचा सामान्य परिचय करून देतील.
2. शिथिलीकरण व्यायाम, प्राणायाम, नाडीशुद्धी यांचा परिचय करून देतील.
3. शिथिलीकरण व्यायाम, प्राणायाम, नाडीशुद्धी यांचे महत्त्व स्पष्ट करतील.
4. शिथिलीकरण व्यायाम, प्राणायाम, नाडीशुद्धी यांची उपयुक्तता स्पष्ट करतील.

LIST FOR READING:

1. कुमार विजय, योग एवं स्वास्थ्य, चौखम्बा विश्वभारती, वाराणसी
2. कौशिक विवेक, संपूर्ण योगशास्त्र, पवन पॉकेट बुक्स, दिल्ली
3. रामदेव, प्राणायाम रहस्य, दिव्य प्रकाशन, उत्तरांचल
4. विवेकानंद केंद्र, योग, विवेकानंद केंद्र मराठी प्रकाशन विभाग, पुणे

LIST FOR REFERENCES:

1. जावलगेकर रवि रा., सुलभ योगशास्त्र, चौखम्बा संस्कृत भवन, वाराणसी
2. जैन राजीव, संपूर्ण योग विज्ञान, मंजुल www.manjulindia.com

3. भट्टाचार्य रामशंकर (संपा.), पातंजलयोगसूत्रम्, भारतीय विद्या प्रकाशन, दिल्ली

4. शास्त्री ज्ञानप्रकाश, भारद्वाज ईश्वर(संपा.), योगसूत्र, परिमल प्रकाशन

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (०५ उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	१० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही एकावर टीप लिहा. (दोनपैकी एक)	१० गुण
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: समूह उपक्रम/ गट क्रियाकलाप १० गुण

एकूण - ५० गुण

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – III

Course Category: SANSKRIT

Course Name: संस्कृत-कथाकथनम् |

Course Number: SE01

Course Code: BAU0325SEL305C01

Course Credits: 02

Marks: For 2 Credits: Semester End: 40 Internal Assessment: 10 Total Marks: 50

Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -

1. संस्कृत कथांचा उद्गम आणि विकास व संस्कृत कथा प्रकार यांचे ज्ञान करून देणे.
2. संस्कृत कथांचा परिचय करून देणे.
3. संस्कृत कथांचे महत्त्व स्पष्ट करणे.
4. संस्कृत कथाकथन कौशल्य निर्माण करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	संस्कृत कथांचा उद्गम आणि विकास संस्कृत कथा प्रकार	१५	०१
२	संस्कृत आठ कथा १. काकी कनक सूत्र कथा २. लुब्धबक-कर्कटक कथा ३. मंदविसर्पिणीयूका-मत्कुणकथा ४. सिंहशशक कथा ५. काष्ठभ्रष्ट-कच्छप कथा ६. सिंहजम्बुक गुहा कथा ७. सिंहकारकमूर्खब्राह्मण त्रयकथा ८. वाचालरासभकथा	१५	०१
एकूण		३०	०२

Course Learning Outcomes / फलिते

1. संस्कृत कथांचा उद्गम आणि विकास व संस्कृत कथा प्रकार यांचे ज्ञान होईल.
2. संस्कृत कथांचा परिचय करून देतील.
3. संस्कृत कथांचे महत्त्व स्पष्ट करतील.
4. संस्कृत कथाकथन कौशल्य करतील.

LIST FOR READING:

1. पाण्डेय सामाचरण (व्या.), पञ्चतन्त्रम् (विष्णु शर्मा), मोतीलाल बनारसीदाम, दिल्ली, १९७५
2. विश्वास, सरलपञ्चतन्त्रम् संस्कृतभारती बेङ्गलुरु, तृतीय मुद्रणम् २०२२
3. Kale M.R., Pancatantram (ed. and trans.), Motilal Banarasidass, Delhi, 999
4. Rajan Chandra, Pancatantram (trans.), Penguin Classics, Penguin Books

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (०५ उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	१० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही एकावर टीप लिहा. (दोनपैकी एक)	१० गुण
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: संस्कृत कथाकथन	१० गुण
--	--------

एकूण - ५० गुण

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – III**Course Category: SANSKRIT****Course Name: भारतीय विज्ञान परंपरा****Course Number: IK01****Course Code: BAU0325 IKL305C01****Course Credits: 02****Marks: For 2 Credits: Semester End: 40 Internal Assessment: 10 Total Marks: 50****Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -**

1. प्राचीन भारतीय विज्ञानाचा सामान्य परिचय करून देणे.
2. प्राचीन भारतीय शिक्षणविषयक विचार स्पष्ट करणे.
3. उपनिषदे आणि विज्ञान यांच्यातील संबंध स्पष्ट करणे.
4. प्राचीन संस्कृत साहित्यातील वृक्ष व वनस्पतीविषयक विचार स्पष्ट करणे.
5. प्राचीन भारतीय विज्ञानाची उपयुक्तता स्पष्ट करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	प्राचीन भारतीय विज्ञान:- सामान्य परिचय प्राचीन भारतीय शिक्षण विचार	१५	०१
२	उपनिषदे आणि विज्ञान प्राचीन संस्कृत साहित्यातील वृक्ष व वनस्पती- विषयक विचार	१५	०१
एकूण		३०	०२

Course Learning Outcomes / फलिते

1. प्राचीन भारतीय विज्ञानाचा सामान्य परिचय होईल.
2. प्राचीन भारतीय शिक्षणविषयक विचार जात करतील.
3. उपनिषदे आणि विज्ञान यांच्यातील संबंध स्पष्ट करतील.
4. प्राचीन संस्कृत साहित्यातील वृक्ष व वनस्पतीविषयक विचार स्पष्ट करतील.
5. प्राचीन भारतीय विज्ञानाचा व्यावहारिक उपयोग करतील.

LIST FOR READING:

1. टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे, प्राचीन भारतीय ज्ञान-विज्ञान, ग्रंथ संशोधन प्रकाशन मंडळ, पुणे
2. पराडकर मो. दि., स्तबक, इतिहास पत्रिका प्रकाशन, ठाणे

LIST FOR REFERENCES:

1. ओझा डी. डी., कुमार रवींद्र, प्राचीन भारत में विज्ञान, प्रभात प्रकाशन, दिल्ली
2. मुळे गुणकर, प्राचीन भारत में विज्ञान, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली

3. सहाय शिवस्वरूप, प्राचीन भारतीय विज्ञान और प्रौद्योगिकी, मोतीलाल बनारसी, दिल्ली

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (०५ उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	१० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही एकावर टीप लिहा. (दोनपैकी एक)	१० गुण
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: समूह उपक्रम/ गट क्रियाकलाप	१० गुण
--	--------

एकूण - ५० गुण

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

13. SYLLABUS

B. A. II, SEMESTER – IV

Course Category: SANSKRIT

Course Name: काव्यशास्त्र-परिचय: | (मम्मटविरचित काव्यप्रकाश)

Course Number: MM05

Course Code: BAU0325MML305D05

Course Credits: 04

Marks: For 4 Credits: Semester End: 80 Internal Assessment: 20 Total Marks: 100

Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -

1. मम्मटविरचित काव्यप्रकाश साहित्यग्रंथाचा परिचय करून देणे.
2. मम्मटविरचित काव्यप्रकाश साहित्यग्रंथातील काव्यशास्त्रीय तत्वांचा परिचय करून देणे.
3. संस्कृत शब्दालंकारांचे ज्ञान करून देणे.
4. काव्यशास्त्रीय तत्वांच्या सहाय्याने कल्पनाशक्ती आणि रचनात्मक क्षमतांचा विकास करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	मम्मट-काव्यप्रकाश: - सामान्य परिचय काव्यप्रकाश: - काव्यवैशिष्ट्ये,	१५	०१
२	काव्यप्रकाश: - काव्यप्रयोजने, काव्यहेतु,	१५	०१
३	काव्यप्रकाश: - काव्यलक्षण, काव्यभेद	१५	०१
४	अलंकार: - सामान्य परिचय शब्दालंकार- श्लेष, यमक, अनुप्रास, वक्रोक्ति, पुनरुक्तवदाभास, चित्रम्	१५	०१
एकूण		६०	०४

Course Learning Outcomes: / फलिते

1. मम्मटविरचित काव्यप्रकाश साहित्यग्रंथाचा परिचय होईल.
2. मम्मटविरचित काव्यप्रकाश साहित्यग्रंथातील काव्यशास्त्रीय तत्वांचा परिचय होईल.
3. संस्कृत शब्दालंकारांचे ज्ञान होईल.
4. काव्यशास्त्रीय तत्वांच्या सहाय्याने कल्पनाशक्ती आणि रचनात्मकक्षमतांचा विकास होईल.

LIST FOR READING:

1. अर्जुनवाडकर कृ. श्री., मंगरुळकर अरविंद (संपा.), काव्यप्रकाश, पुणे, १९६२
2. झळकीकर वामनाचार्य (संपा.) काव्यप्रकाश, मुंबई, १८८९
3. सोमलवार नीला प्र. (संपा.), काव्यप्रकाश, कौमुदी प्रकाशन, यवतमाळ
4. Dwivedi Parasnath (Ed), Kavyaprakash of Mammat, Vinod Pustak Mandir, Agra, 1986
5. Nagendra (Ed), Kavyaprakash of Mammat, commentary to Hindi by Acharya Visheshvr, Jananamandala Varanasi, 2014

LIST FOR REFERENCES:

1. (विश्वनाथ), सिंह सत्यव्रत, साहित्यदर्पण, चौखंबा विद्याभवन, वाराणसी
2. शास्त्री शालिग्राम, साहित्यदर्पण, मोतीलाल बनारसीदास प्रकाशन, वाराणसी
3. सिंह राज किशोर, साहित्यदर्पण, प्रकाशक केंद्र, लखनऊ
4. https://youtube.com/playlist?list=PLPSnw8273__667A6jQshBwOMmraVIPRVL&si=v1g-qoCoPxJK_Xpl

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न-१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (१० उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	२० गुण
प्रश्न -२. शब्दालंकार स्पष्ट करा. (तीनपैकी दोन)	२० गुण
(मोड्यूल ४ वर आधारित)	
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक)	२० गुण
प्रश्न-४. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: मौखिक परीक्षा	२० गुण
---------------------------------------	--------

एकूण - १०० गुण

=====

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – IV

Course Category: SANSKRIT

Course Name: नीतिवाङ्मयम् | (भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम्)

Course Number: MM06

Course Code: BAU0325MML305D06

Course Credits: 04

Marks: For 4 Credits: Semester End: 80 Internal Assessment: 20 Total Marks: 100

Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -

1. संस्कृतमधील नीति साहित्याचा परिचय करून देणे.
2. भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम् ग्रंथाचा परिचय करून देणे.
3. भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम् नीतिग्रंथातील विषयांचे सूक्ष्म अध्ययन करणे.
4. संस्कृतमधील नीति साहित्यातील सुवचनांच्या व सुभाषितांच्या सहाय्याने नैतिक उन्नती साधणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	नीति-साहित्य: - सामान्य परिचय	१५	०१
२	भर्तृहरि-नीतिशतकम्:- सामान्य परिचय	१५	०१
३	नीतिशतकम् - विद्वत्पद्धती, अर्थपद्धती	१५	०१
४	नीतिशतकम् - धैर्यपद्धती, परोपकारपद्धती	१५	०१
एकूण		६०	०४

Course Learning Outcomes: / फलिते:

1. संस्कृतमधील नीति साहित्याचा परिचय होईल.
2. भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम् ग्रंथाचा परिचय करून देतील.
3. भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम् नीतिग्रंथातील विषयांचे सूक्ष्म अध्ययन करतील.
4. संस्कृतमधील नीतिसाहित्यातील सुवचनांच्या व सुभाषितांच्या सहाय्याने नैतिक उन्नती साधतील.

LIST FOR READING:

1. आचार्य समीर, नीतिशतकम्, प्राच्य भारती प्रकाशन, गोरखपुर
2. उपाध्याय बलदेव, संस्कृत साहित्य का इतिहास, चौखन्बा प्रकाशन, वाराणसी
3. गुप्ता सावित्री, नीतिशतकम् (भर्तृहरि), विद्या निधि प्रकाशन, दिल्ली, २००८
4. गैरोला वाचस्पति, संस्कृत साहित्य का इतिहास, चौखन्बा विद्याभवन वाराणसी, पंच संस्करण, १९९७

5. त्रिपाठी बाबूराम, नीतिशतकम् (भर्तृहरि) महालक्ष्मी प्रकाशन, आगरा, १९८६
6. झा तारिणीश, नीतिशतकम् (भर्तृहरि) रामनारायणलाल बेनी माधव, इलाहाबाद, १९७६
7. पाण्डेय ओमप्रकाश, नीतिशतकम् (भर्तृहरि) मनोरमा हिन्दी व्याख्या सहित, चौखम्भा अमरभारती प्रकाशन, वाराणसी, १९८२

LIST FOR REFERENCES:

1. त्रिपाठी राधावल्लभ, संस्कृत साहित्य का अभिनव इतिहास, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी
2. रमाशंकर त्रिपाठी, संस्कृत साहित्य का प्रामाणिक इतिहास, कृष्णदास अकादमी, वाराणसी
3. व्यास भोलाशंकर, संस्कृतकविदर्शन, चौखम्भा विद्याभवन, वाराणसी
4. https://youtu.be/LxBLASfMEQk?si=E_nv0xGdZE_bURu
5. <https://youtube.com/watch?v=SNWwK3HGFss&feature=shared>

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

- प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (१० उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण) २० गुण
- प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे माध्यमभाषेत भाषांतर करा. (तीन पैकी दोन) २० गुण
(मोडयूल ३, ४ वर आधारित)
- प्रश्न - ३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (सर्व मोडयूल्सवर आधारित) २० गुण
- प्रश्न - ४. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (सर्व मोडयूल्सवर आधारित) २० गुण

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: मौखिक परीक्षा

२० गुण

एकूण - १०० गुण

=====

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – IV

Course Category: SANSKRIT

Course Name: नीतिवाङ्मयम् । (भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम्)

Course Number: MN02

Course Code: BAU0325MNL305D02

Course Credits: 04

Marks: For 4 Credits: Semester End: 80 Internal Assessment: 20 Total Marks: 100

Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -

1. संस्कृतमधील नीति साहित्याचा परिचय करून देणे.
2. भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम् ग्रंथाचा परिचय करून देणे.
3. भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम् नीतिग्रंथातील विषयांचे सूक्ष्म अध्ययन करणे.
4. संस्कृतमधील नीति साहित्यातील सुवचनांच्या व सुभाषितांच्या सहाय्याने नैतिक उन्नती साधणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	नीति-साहित्य: - सामान्य परिचय	१५	०१
२	भर्तृहरि-नीतिशतकम्:- सामान्य परिचय	१५	०१
३	नीतिशतकम् - विद्वत्पद्धती, अर्थपद्धती	१५	०१
४	नीतिशतकम् - धैर्यपद्धती, परोपकारपद्धती	१५	०१
एकूण		६०	०४

Course Learning Outcomes: / फलिते:

1. संस्कृतमधील नीति साहित्याचा परिचय होईल.
2. भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम् ग्रंथाचा परिचय करून देतील.
3. भर्तृहरिविरचित नीतिशतकम् नीतिग्रंथातील विषयांचे सूक्ष्म अध्ययन करतील.
4. संस्कृतमधील नीति साहित्यातील सुवचनांच्या व सुभाषितांच्या सहाय्याने नैतिक उन्नती साधतील.

LIST FOR READING:

1. आचार्य समीर, नीतिशतकम्, प्राच्य भारती प्रकाशन, गोरखपुर
2. उपाध्याय बलदेव, संस्कृत साहित्य का इतिहास, चौखन्बा प्रकाशन, वाराणसी
3. गुप्ता सावित्री, नीतिशतकम् (भर्तृहरि), विद्या निधि प्रकाशन, दिल्ली, २००८
4. गैरोला वाचस्पति, संस्कृत साहित्य का इतिहास, चौखन्बा विद्याभवन वाराणसी, पंच संस्करण, १९९७

5. त्रिपाठी बाबूराम, नीतिशतकम् (भर्तृहरि) महालक्ष्मी प्रकाशन, आगरा, १९८६
6. झा तारिणीश, नीतिशतकम् (भर्तृहरि) रामनारायणलाल बेनी माधव, इलाहाबाद, १९७६
- 4.7. पाण्डेय ओमप्रकाश, नीतिशतकम् (भर्तृहरि) मनोरमा हिन्दी व्याख्या सहित, चौखम्भा अमरभारती प्रकाशन, वाराणसी, १९८२

LIST FOR REFERENCES:

1. त्रिपाठी राधावल्लभ, संस्कृत साहित्य का अभिनव इतिहास, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी
2. रमाशंकर त्रिपाठी, संस्कृत साहित्य का प्रामाणिक इतिहास, कृष्णदास अकादमी, वाराणसी
3. व्यास भोलाशंकर, संस्कृतकविदर्शन, चौखम्भा विद्याभवन, वाराणसी
4. https://youtu.be/LxBLASfMEQk?si=E_nv0xGdZE_bURu
5. <https://youtube.com/watch?v=SNWwK3HGFss&feature=shared>

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (१० उपप्रश्न)	२० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे माध्यमभाषेत भाषांतर करा. (तीन पैकी दोन)	२० गुण
(मोड्यूल ३, ४ वर आधारित)	
प्रश्न - ३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (सर्व मोड्यूलसवर आधारित)	२० गुण
प्रश्न - ४. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (सर्व मोड्यूलसवर आधारित)	२० गुण

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: मौखिक परीक्षा	२० गुण
---------------------------------------	--------

एकूण - १०० गुण

=====

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – IV**Course Category: SANSKRIT****Course Name: संस्कृत-मराठी ऋणानुबंध (भाग-२)****Course Number: OE04****Course Code: BAU0325OEL305D04****Course Credits: 02****Marks: For 2 Credits: Semester End: 40 Internal Assessment: 10 Total Marks: 50****Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -**

1. संस्कृत-वाक्संप्रदाय-वाक्प्रचार यांचा सामान्य परिचय करून देणे.
2. संस्कृत सुभाषितांचा सामान्य परिचय करून देणे.
3. संस्कृत-वाक्संप्रदाय-वाक्प्रचार व संस्कृत सुभाषिते यांचे महत्त्व स्पष्ट करणे.
4. संस्कृत-वाक्संप्रदाय-वाक्प्रचार व संस्कृत सुभाषिते यांची उपयुक्तता कथन करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	संस्कृत-वाक्संप्रदाय-वाक्प्रचार (२०)	१५	०१
२	सुभाषित:-सामान्य परिचय, सुभाषिते (२०)	१५	०१
एकूण		३०	०२

Course Learning Outcomes/ फलिते

1. संस्कृत-वाक्संप्रदाय-वाक्प्रचार यांचा सामान्य परिचय करून देतील.
2. संस्कृत सुभाषितांचा सामान्य परिचय करून देतील.
3. संस्कृत-वाक्संप्रदाय-वाक्प्रचार व संस्कृत सुभाषिते यांचे महत्त्व स्पष्ट करतील.
4. संस्कृत-वाक्संप्रदाय-वाक्प्रचार व संस्कृत सुभाषिते यांचा व्यवहारात उपयोग करतील.

LIST FOR READING:

1. धर्माधिकारी भाऊ, मराठी भाषेची संस्कृत लेणी, पुणे विद्यार्थी गृह प्रकाशन, पुणे ३०
2. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, संस्कृत-मराठी ऋणानुबंध, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

LIST FOR REFERENCES:

1. कानिटकर रा. प्र., ५०१ संस्कृत सुभाषित रत्नावली, बुक हंगामा सृजन ड्रीम प्रा. लि.
2. दातार अशोक दत्तात्रेय, लेणी मराठीत (संस्कृत श्लोक), सुकृत प्रकाशन,
3. दातार अशोक दत्तात्रेय, लेणी मराठी संस्कृत गाणी, सुकृत प्रकाशन,

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (०५ उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	१० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही एकावर टीप लिहा. (दोनपैकी एक)	१० गुण
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: मौखिक परीक्षा १० गुण

एकूण - ५० गुण

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – IV**Course Category: SANSKRIT****Course Name: योगारोग्यम् | (भाग-२)****Course Number: VS02****Course Code: BAU0325VSL305D02****Course Credits: 02****Marks: For 2 Credits: Semester End: 40 Internal Assessment: 10 Total Marks: 50****Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -**

1. योगातील विविध मुद्रा, सूर्यनमस्कार यांचा परिचय करून देणे.
2. विविधप्रकारच्या योगासनांचा परिचय करून देणे.
3. मुद्रा, सूर्यनमस्कार, योगासने यांचे महत्त्व कथन करणे.
4. मुद्रा, सूर्यनमस्कार, योगासने यांचे कौशल्य आत्मसात करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	मुद्रा- महामुद्रा, षण्मुखी मुद्रा, योगमुद्रा, चित् मुद्रा, चिन्मय मुद्रा, आदि मुद्रा, ब्रह्म मुद्रा, सूर्यनमस्कार	१५	०१
२	योगासने- अर्धकटिचक्रासन, अर्धचक्रासन, पादहस्तासन, पश्चिमतानासन, उष्ट्रासन, शशांकासन, अर्धमत्स्येन्द्रासन, मयूरासन, भुजंगासन, धनुरासन, हलासन, मत्स्यासन, शीर्षासन, शवासन	१५	०१
एकूण		३०	०२

Course Learning Outcomes/ फलिते

1. योगातील विविध मुद्रा, सूर्यनमस्कार यांचा परिचय करून देतील.
2. विविधप्रकारच्या योगासनांचा परिचय करून देतील.
3. मुद्रा, सूर्यनमस्कार, योगासने यांचे महत्त्व जाणतील.
4. मुद्रा, सूर्यनमस्कार, योगासने यांचे कौशल्य आत्मसात करतील.

LIST FOR READING:

1. कुमार विजय, योग एवं स्वास्थ्य, चौखम्बा विश्वभारती, वाराणसी

2. कौशिक विवेक, संपूर्ण योगशास्त्र, पवन पॉकेट बुक्स, दिल्ली
3. प्रभुदेसाई दि. मा., ॐ सूर्याय नमः, केशव भिकाजी ढवळे प्रकाशन, मुंबई
4. रामदेव, प्राणायाम रहस्य, दिव्य प्रकाशन, उत्तरांचल
5. विवेकानंद केंद्र, योग, विवेकानंद केंद्र मराठी प्रकाशन विभाग, पुणे

LIST FOR REFERENCES:

1. जावलगेकर रवि रा., सुलभ योगशास्त्र, चौखम्बा संस्कृत भवन, वाराणसी
2. जैन राजीव, संपूर्ण योग विज्ञान, मंजुल www.manjulindia.com
3. भट्टाचार्य रामशंकर (संपा.), पातंजलयोगसूत्रम्, भारतीय विद्या प्रकाशन, दिल्ली
4. शास्त्री ज्ञानप्रकाश, भारद्वाज ईश्वर(संपा.), योगसूत्र, परिमल प्रकाशन

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (०५ उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	१० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही एकावर टीप लिहा. (दोनपैकी एक)	१० गुण
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: प्रात्यक्षिक परीक्षा १० गुण

एकूण - ५० गुण

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

B. A. II, SEMESTER – IV

Course Category: SANSKRIT

Course Name: अभिनय-नृत्यसंगीतम् | (भरताचार्यविरचित-नाट्यशास्त्रम्)

Course Number: SE02

Course Code: BAU0325SEL305D02

Course Credits: 02

Marks: For 2 Credits: Semester End: 40 Internal Assessment: 10 Total Marks: 50

Objectives/ उद्दिष्ट्ये: -

1. भरत नाट्यशास्त्राचा सामान्य परिचय करून देणे.
2. अभिनय नृत्य आणि संगीत या कलांचा सामान्य परिचय करून देणे.
3. अभिनय व अभिनय-प्रकार, नृत्य आणि संगीत यांचे महत्त्व विशद करणे.
4. अभिनय व अभिनय-प्रकार, नृत्य आणि संगीत यांची उपयुक्तता स्पष्ट करणे.

पाठ्यक्रम

अनु. क्र. Sr. No.	घटक नाव Module Name	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
१	भरत नाट्यशास्त्र:- सामान्य परिचय अभिनय व अभिनय-प्रकार ,वृत्ती, रीति, प्रवृत्ती- सामान्य परिचय	१५	०१
२	नृत्य आणि संगीत:- सामान्य परिचय	१५	०१
एकूण		३०	०२

Course Learning Outcomes: / फलिते

1. भरत नाट्यशास्त्राचा सामान्य परिचय होईल.
2. अभिनय, नृत्य आणि संगीत या कलांचा सामान्य परिचय होईल.
3. अभिनय, नृत्य आणि संगीत या कलांचे महत्त्व ज्ञात करतील.
4. अभिनय, नृत्य आणि संगीत या कलांची उपयुक्तता स्पष्ट करतील.

LIST FOR READING:

1. केतकर गोदावरी, भरतमुर्लीचे नाट्यशास्त्र, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई (द्वितीयावृत्ती) १९६३
2. गोखले मंजूषा, परिचय नाट्यशास्त्राचा, त्रिधारा प्रकाशन, पुणे
3. त्रिपाठी राधावल्लभ (संपा.), नाट्यशास्त्रविश्वकोश, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ली, खंड १-२, १९९९
4. देशपांडे सरोज, भरतमुर्लीचे नाट्यशास्त्र: अभिनयकेंद्री आकलन, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, २००७

LIST FOR REFERENCES:

1. कंगले र. पं., दशरूपकविधान, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ, मुंबई, १९७४
2. कंगले र. पं., रसभावविचार, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ, मुंबई, १९७३
3. त्रिपाठी राधावल्लभ, संक्षिप्त नाट्यशास्त्रम्, वाणी प्रकाशन, नयी दिल्ली, २००८
4. द्विवेदी पारसनाथ, नाट्यशास्त्रम्, संपूर्णानंद संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी, खंड १-४, १९९२-२००४

Note: Teachers are free to use any relevant books/articles/e-resource if needed.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप आणि गुणविभागणी

प्रश्न- १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (०५ उपप्रश्न प्रत्येकी ०२ गुण)	१० गुण
प्रश्न- २. पुढीलपैकी कोणत्याही एकावर टीप लिहा. (दोनपैकी एक)	१० गुण
प्रश्न -३. मोठा प्रश्न अथवा मोठा प्रश्न (दोनपैकी एक)	२० गुण

ACTIVITIES AND EXERCISES SUGGESTED FOR INTERNAL ASSESSMENT:

टीप: अंतर्गत मूल्यमापन: मौखिक परीक्षा	१० गुण
---------------------------------------	--------

एकूण - ५० गुण

- Any other exercise/activity approved by concerned teacher.

(Annexure-I)

B. A. Programme Structure for Level 5.0 of B. A. - II - Semester - III											
Teaching Scheme						Examination Scheme					
Sr. No.	Theory (TH)				Practical (PR)	Semester-end Examination (SEE)			Internal Assessment (IA)		
	Course Type	No. of Lectures	Hours	Credits	---	Paper Hours	Max	Min	Internal	Max	Min
1.	MM –III	4	4	4	If applicable	3	80	28	Assignment	20	7
2.	MM - IV	4	4	4		3	80	28		20	7
3.	MN –III	4	4	4		3	80	28		20	7
4.	IDC/MDC/ GEC/OE	2	2	2		2	40	14		10	04
5.	SEC - III	2	2	2		2	40	14		10	04
6.	SEC - IV	2	2	2		2	40	14		10	04
7.	AEC	2	2	2		2	40	14		10	04
8.	IKS (Specific)	2	2	2		2	40	14		10	04
Total		22	22	22		---	440	---		110	---
										SEE + IA = 440+110= 550	

B. A. Programme Structure for Level 5.0 of B. A. - II - Semester - IV											
Teaching Scheme						Examination Scheme					
Sr. No.	Theory (TH)				Practical	Semester-end Examination (SEE)			Internal Assessment (IA)		
	Course Type	No. of Lectures	Hours	Credits	---	Paper Hours	Max	Min	Internal	Max	Min
1.	MM –V	4	4	4	If applicable	3	80	28	Assignment	20	7
2.	MM - VI	4	4	4		3	80	28		20	7
3.	MN –IV	4	4	4		3	80	28		20	7
4.	IDC/MDC/ GEC/OE	2	2	2		2	40	14		10	04
5.	SEC – V	2	2	2		2	40	14		10	04
6.	SEC – VI (Major)	2	2	2		2	40	14		10	04
7.	AEC	2	2	2		2	40	14		10	04
8.	VAC	2	2	2		2	40	14		10	04
Total		22	22	22		---	440	---		110	---
										SEE + IA = 440+110= 550	

(Annexure-II)

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

NEP-2020 (2.0): Credit Framework for UG (BA) Programmes under Faculty of HUMANITIES[illegible]

SEM VII (6.0)	MAJOR -XIII (4) MAJOR -XIV (4) MAJOR -XV (4) MAJOR -XVI (2)	MAJOR -El-3 (4)	RM-I (4)	-	-	-	-	22	Four Year UG Honours Degree 176
SEM VIII (6.0)	MAJOR -XVII (4) MAJOR -XVIII (4) MAJOR -XIX (4) MAJOR -XX (2)	MAJOR-El-4 (4)	-	-	-	-	OJT (04)	22	
Credits	14+14=28	4+4=08	4+0=4	-	-	-	0+4=4	44	
Total Credits	60+28+8								
	96		28	10	12	16	14	176	
SEM VII (6.0)	MAJOR -XXI (4) MAJOR -XXII (4) MAJOR -XXIII (2)	MAJOR -El-3 (4)	RM-I (4)	-	-	-	RP- (4)	22	Four Year UG Honours With Research Degree 176
SEM VIII (6.0)	MAJOR -XXIV (4) MAJOR -XXV (4) MAJOR -XXVI (2)	MAJOR-El-4 (4)	-	-	-	-	RP- (8)	22	
Credits	10+10=20	4+4=08	4+0=04	-	-	-	4+8=12	44	
	60+20+8								
Total Credits	88		28	10	12	16	22	176	

Note:

- University may decide to offer maximum of three subjects (Courses) in the first year. The student may select one subject out of combination of three subjects (Courses), (which a student has chosen in the first year) as a **MAJOR** subject (Course) and one subject (Course) as **MINOR** Subject in the second year. Thereby it is inferred that the remaining third subject (Course) shall stand discontinued.
- **DSC: Discipline Specific Course**
- **MAJOR:** Mandatory /Elective
- **MINOR:** Course may be from different disciplines of same faculty of DSC Major
- **OE (Open Elective):** Elective courses/**Open Elective to be chosen compulsorily from faculty other than that of the Major.**
- **VSC/ SEC: Vocational Skill Courses (MAJOR related)/ Skill Enhancement Courses**
- **AEC/ VEC / IKS:** Ability Enhancement Courses (English, Modern Indian Language)/Value Education Courses (Sem. II - Democracy, Elections & Indian Constitution, (DEC) Sem. IV – Environmental Studies (EVS)/ Indian Knowledge System (Generic & Specific))
- **OJT/FP/RP/CEP/CC:** On-Job Training (Internship/Apprenticeship) / Field Project (Major related)/ Research Projects (Major related) Community Engagement (**Major related**)/ **Co-Curricular courses(CC)** such as Health & Wellness, Yoga Education, Sport, and Fitness, Cultural activities, NSS/NCC and Fine /applied/visual/performing Arts / Vivek Vahini etc.